

Kompas sterowy

INVENTAR NUMMER:

CMM/S/178

TITEL:

Kompas sterowy

AUTOR:

Zakłady Mechaniki Precyzyjnej w Gdańsku C. Plath, Hamburg RFN

ENTSTEHUNGSZEIT:

1974

ART:

urządzenie

GENRE:

technika

WYSOKOŚĆ:

126 mm

ŚREDNICA:

320 mm

EIGENTÜMER:

Narodowe Muzeum Morskie w Gdańsku

SAMMLUNG:

maszyny i urządzenia, ss. "Sołdek"

ORT DER HERKUNFT:

Gdańsk, Polska Hamburg, Republika Federalna Niemiec

ORT DES ERWERBS:

Szczecin, Polska

MATERIAL:

metal, szkło, tworzywo sztuczne

TECHNIK:

przemysł okrętowy

ABSCHNITT:

STATEK MUZEUM "SOŁDEK"

SPENDER:

Ofiarowany przez Polską Żeglugę Morską (PŻM)

LAGE:

Gdańsk, Oddział statek-muzeum "Sołdek", wystawa

BESCHREIBUNG:

Kompas z płynem, tzw. kompas okrętowy. Składa się z układu kierującego w zamkniętym, wypełnionym płynem kociołku,

umieszczonym w zawieszaniu kardana (dzięki temu kociołek pozostaje w pozycji poziomej podczas przechyłów statku). Całość zamknięta w szafce kompasowej, umożliwiającej kompensację dewiacji magnetycznej między innymi przy pomocy korektorów (nazywanych również kompensatorami) magnetycznych. Kompas produkcji Zakładów Mechaniki Precyzyjnej w Gdańsku, z wykorzystaniem elementów precyzyjnych (róża wiatrów, układ magnesów i szpilka) sprowadzonych z C. Plath z Hamburga. Na tarczy układu kierującego w linii: nazwa producenta C. Plath, poniżej (ręcznie dopisane) 02516, obok znak firmowy, obok Hamburg, poniżej (ręcznie dopisane) 1974. Na pierścieniu dociskającym z wygrawerowanymi oznaczeniami podziałki 360-stopniowej wygrawerowana nazwa C. Plath Hamburg, numer 02516 oraz Z.M.P. Gdańsk 1974. Skrót Z.M.P. Gdańsk odnosi się do nieistniejących dziś Zakładów Mechaniki Precyzyjnej w Gdańsku. Na zawieszaniu kardana również wygrawerowany numer 02516. Kompas umieszczony w sterowni na pokładzie nawigacyjnym statku. Krótka historia C. Plath. Przedsiębiorstwo utworzył w 1837 r. David Filby w celu handlu mapami, literaturą nautyczną i angielskimi przyrządami nawigacyjnymi w Hamburgu. Odsprzedał je następnie w 1862 r. Carlowi Plath. Plath zmienił nazwę przedsiębiorstwa i skupił się na produkcji sekstantów, kompasów magnetycznych, naktuzów i barometrów. Produkty C. Plath były wielokrotnie nagradzane, między innymi na wystawie światowej w Paryżu w 1900 r. W 1951 r. przedsiębiorstwo rozpoczęło produkcję żyrokompasów. W 2000 r. firma zmieniła nazwę na Sperry Marine, a w 2001 r. stała się częścią grupy Northrop Grumman Corporation. Kompas magnetyczny oznakowany jako C.Plath Hamburg do zastosowań w jachtach produkuje firma Hein & Feinwerktechnik GmBH z Hamburga. Opis fizyczny: Cylindryczny kociołek wypełniony mieszaniną wody z alkoholem i zawieszony w pierścieniu kardanowym o średnicy 32 centymetrów. Wykonany z metalu amagnetycznego, od góry zakryty płaską, szklaną pokrywą, przytrzymywaną dokręconym szczelnie pierścieniem. Pierścień dociskowy zaopatrzony w podziałkę stopniową; krąg azymutalny o średnicy 27 centymetrów. Na zewnętrznej ścianie kociołka, w punktach oznaczających 0 i 180, zamontowane kreski kursowe. W bocznej ścianie kociołka otwór z nakrętką (do uzupełniania płynu). Róża kompasowa zaopatrzona w pływak z dwoma silnymi magnesami. Na tarczy róży kompasowej podziałka stopniowa i rumbowa. Malowanie: pierścień Kardana, podstawa kociołka, podziałka stopniowa – czarne. Róża wiatrów – biała. S.s. „Sołdek” to pierwszy stalowy statek pełnomorski zbudowany w polskich stoczniach po drugiej wojnie światowej. Jest to jednocześnie prototyp serii węglorudowców (częściej nazywanych rudowęglowcami) B30. Armatorem s.s. „Sołdek” była Polska Żegluga Morska, a portem macierzystym Szczecin. Uroczyste podniesienie bandery odbyło się 25 października 1949 roku. Statek odbył 1476 podróży w czasie służby trwającej 31 lat i 65 dni – co stanowi rekord polskiej floty pod względem ilości rejsów z ładunkiem w podanym okresie. W tym czasie przewiózł 3,5 mln ton węgla i rudy żelaza. Odwiedził 60 portów, głównie w Szwecji i Danii, dowodzony był przez 50 kapitanów. Statek wycofano ze służby 30 grudnia 1980 r. i przekazano na muzeum w dniu 28 kwietnia 1981 roku. 17 lipca 1985 roku s.s. „Sołdek” został udostępniony do zwiedzania jako oddział Centralnego Muzeum Morskiego w Gdańsku.

BIBLIOGRAPHIE:

Sienicki I., Dzieje statku-muzeum „Sołdek”, Gdańsk 1988. Woliński L., Kompas magnetyczny [w:] Urządzenia nawigacyjne, praca zbiorowa pod red. Włodzisława Kona i Teresy Ciesielskiej, Gdynia 1967. Wolańska M., Kostro W., Okrętowe urządzenia nawigacyjne, Gdańsk 1979. Węgrocka M., Juściński R., Eksploatacja i dowódcy s.s. „Sołdek” na podstawie zasobu archiwalnego CMM i materiałów prasowych [w:] 25 lat statku-muzeum „Sołdek”. Sympozjum w Centralnym Muzeum Morskim w Gdańsku, 6 listopada 2006 roku, Studia i materiały Centralnego Muzeum Morskiego w Gdańsku, Gdańsk 2008.

KONSERWACJA
I REWITALIZACJA
DZIEDZICTWA
KULTUROWEGO

Ministerstwo
Kultury
i Dziedzictwa
Narodowego.

Projekt Conservation Centre Schiffswracks mit dem Studio Halle in Tczew entlang - den Bau der kulturellen Infrastruktur des National Maritime Museum in Danzig.

DIE HÖHE DER UNTERSTÜTZUNG AN DIE NORWEGISCHEN FONDS UND FONDS DER EUA, AUS ISLAND, LIECHTENSTEIN UND NORWEGEN SOWIE DIE NATIONALEN RESSOURCEN.

[DATENSCHUTZRICHTLINIE](#)